

Asia: VN/7088/2026-VNK-7

Lausuntopyyntö työryhmäraportista: EU:n monivuotisen rahoituskehysten 2028-2034 kumppanuussuunnitelman hallintorakenteen valmistelu

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset näkemykset työryhmäraportista

Jyväskylän, Kuopion ja Lahden kaupunkien lausunto VNK:n työryhmän loppuraportista koskien EU:n monivuotisen rahoituskehysten 2028–2034 kumppanuussuunnitelman hallintorakenteen valmistelua

Jyväskylän, Kuopion ja Lahden kaupungit kiittävät mahdollisuudesta lausua työryhmäraportista, joka koskee Suomen kansallisen ja alueellisen kumppanuussuunnitelman valmistelua ja toimeenpanoa tulevalla EU:n monivuotisella rahoituskehyskaudella 2028–2034.

Jyväskylän, Kuopion ja Lahden kaupungit pitävät tärkeänä, että Suomen kansallisen ja alueellisen kumppanuussuunnitelman kumppanuusvalmistelu käynnistetään nopeasti. Komission asetusehdotuksen COM (2025) 565 artiklan 6 mukaan kumppanuussuunnitelman valmistelu tulee tehdä monitasoisen hallinnon ja alhaalta ylöspäin suuntautuvan lähestymistavan mukaisesti. Tähän asti Suomen valmistelu on ollut vain valtion sisäistä ja ylätasolla tapahtuvaa, mikä ei ole asetusehdotuksen mukaista. Suomen kumppanuussuunnitelman valmisteluun on viivyttelämättä otettava mukaan yliopisto- ja kasvukaupungit, jotka ovat keskeisiä innovaatioekosysteemien, korkeakouluyhteistyön, kestävän kaupunkikehittämisen ja kansainvälisen kilpailukyvyn alustoja.

Näkemykset kansallisen ja alueellisen kumppanuussuunnitelman valmistelusta (esim. aikataulu, menettelyt, kumppanuuslähestymistapa, säädösvalmistelu, suunnitelman rakenne)

Kumppanuussuunnitelman valmistelu tulee käynnistää viivytyksettä ja sille tulee varata riittävät resurssit sekä valtionhallinnossa että alueilla. Valmisteluprosessin tulee olla avoin, läpinäkyvä ja ennakoitava, jotta eri toimijoilla on todelliset mahdollisuudet osallistua suunnitelman valmisteluun.

Jyväskylän, Kuopion ja Lahden kaupungit korostavat kumppanuusperiaatteen aitoa toteutumista. Työryhmän valmistelussa on kuultu kuutta suurinta kaupunkia (Helsinki, Espoo, Vantaa, Tampere, Turku ja Oulu), mutta jatkovalmistelussa kaupunkien osallistumista tulee laajentaa kattamaan myös muut suuret yliopisto- ja kasvukaupungit. Kumppanuussuunnitelman valmistelussa tulee hyödyntää nykyistä laajemmin suurten kaupunkien osaamista, kehittämissympäristöjä ja kokemuksia EU-rahoituksen vaikuttavasta hyödyntämisestä.

Kaupunkien osallistuminen tulee varmistaa kaikissa niissä valmistelu- ja ohjausrakenteissa, joissa linjataan kumppanuussuunnitelman sisältöä, rakennetta, hallintamallia tai toimeenpanoa. Kaupunkien osallistumisen tulee ulottua valmistelun lisäksi myös suunnitelman toimeenpanoon, seurantaan ja arviointiin. Tämä vastaa asetusehdotuksen mukaista monitasoisen hallinnon ja kumppanuuden periaatetta.

Suunnitelman rakenteessa tulee tunnistaa kaupunkien keskeinen merkitys kasvun, innovaatiotoiminnan, osaamisen, vihreän siirtymän, turvallisuuden ja elinvoiman vahvistamisessa. Lisäksi valtion ja kaupunkien välisiä sopimuksellisia toimintamalleja tulee hyödyntää osana valmistelua ja toimeenpanoa.

Säädösvalmistelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota hallinnollisen taakan vähentämiseen, vastuiden selkeyteen sekä joustavien ja paikallisista tarpeista lähtevien ratkaisujen mahdollistamiseen.

Kumppanuusrahaston tavoitteiden huomiointi ja painottaminen kumppanuussuunnitelman valmistelussa

Jyväskylän, Kuopion ja Lahden kaupungit korostavat, että kumppanuussuunnitelmassa tulee painottaa toimia, jotka vahvistavat Suomen pitkän aikavälin kilpailukykyä, tuottavuutta ja uudistumiskykyä. Erityisen tärkeää on tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan vahvistaminen, korkeakoulujen ja yritysten yhteistyö sekä osaavan työvoiman saatavuuden turvaaminen.

Kaupunkien innovaatioekosysteemit, korkeakoulukeskittymät ja yritysverkostot tarjoavat valmiit toimintaympäristöt EU:n kilpailukyky-, osaamis- ja innovaatiotavoitteiden toteuttamiseen. Näiden hyödyntämistä tulee vahvistaa osana kansallista valmistelua. Kaupungit tulee tunnistaa kumppanuussuunnitelmassa strategisina toteuttajina ja kehittämissympäristöinä, ei pelkästään rahoituksen hakijoina.

Vihreän siirtymän, puhtaan energian, kiertotalouden, digitalisaation, datatalouden, tekoälyn ja kyberturvallisuuden tulee muodostaa keskeinen osa kumppanuussuunnitelman sisältöä. Näillä aloilla

voidaan samanaikaisesti vahvistaa kilpailukykyä, investointeja, turvallisuutta ja alueellista elinvoimaa.

Jyväskylän, Kuopion ja Lahden kaupungit pitävät tärkeänä, että kestävän kaupunkikehittämisen toimintamalli jatkuu myös seuraavalla ohjelmakaudella. Kaupunkien mahdollisuuksia vaikuttaa rahoituksen kohdentamiseen tulee vahvistaa ja rahoituksen tulee tukea paikallisiin vahvuuksiin perustuvia ratkaisuja.

Muuttuneessa turvallisuusympäristössä myös kokonaisturvallisuuteen, huoltovarmuuteen, kyberturvallisuuteen ja kaksikäyttöisiin ratkaisuihin liittyvien tavoitteiden merkitys korostuu. Kaupunkien osaamiskeskittymät ja innovaatioympäristöt tulee nähdä keskeisenä osana näiden tavoitteiden toteuttamista.

Muuta huomioitavaa

Kumppanuussuunnitelman onnistuminen edellyttää aitoa monitasoista hallintaa ja jatkuvaa vuoropuhelua valtion, alueiden, kaupunkien, korkeakoulujen, yritysten ja muiden sidosryhmien välillä. Kaupunkien rooli suunnitelman valmistelussa, toimeenpanossa, seurannassa ja arvioinnissa tulee määritellä selkeästi osana hallintorakennetta.

Jyväskylän, Kuopion ja Lahden kaupungit korostavat, että kaupunkipolitiikkaa tulee toteuttaa yhdenvertaisesti kaikkien suurten yliopisto- ja kasvukaupunkien kanssa. Kumppanuussuunnitelman jatkovalmistelussa tulee hyödyntää myös C6-kaupunkien ulkopuolisten suurten kaupunkien näkemyksiä ja asiantuntemusta. Tämä vahvistaa kumppanuusperiaatteen toteutumista ja parantaa suunnitelman alueellista vaikuttavuutta.

Lisäksi rahoitusinstrumenttien tulee tukea suuria ja vaikuttavia kokonaisuuksia säilyttäen samalla mahdollisuus alueiden ja kaupunkien omiin vahvuuksiin perustuvilla ratkaisuille. Näin voidaan parhaiten edistää koko Suomen kilpailukykyä, kestävä kasvua ja uudistumista.

Korhonen Mirva

Jyväskylän kaupunki - Jyväskylän, Kuopion ja Lahden kaupungit